

2. HOE VOND JE DAT BOEK ?

R.T. SEGERS (red.) : "Receptie-esthetika, Grondslagen theorie en aanpassing". Huis aan de drie grachten, O.2. Voorburgwal 249, 1012 E 2 Amsterdam, (1).

IDEM : "Het lezen van literatuur. Een inleiding tot een nieuwe literatuurbenadering". Basisboeken -Ambo, Baarn, 1980 (2).

"Nu, valt wel mee".

"Moet je lezen ! "

"Dat boek was gewoon niet te pruimen."

"Een rotboek, Ontzettend saai."

We horen het altijd opnieuw wanneer we leerlingen vragen een boek te lezen. Het zijn hun eerste spontane reacties. Maar wat doe je ermee ? Hoe dan ook, dergelijke normatieve uitspraken (zgn. "preferenties") zijn de meest voor de hand liggende en meest "natuurlijke" reacties bij de lektuur van een tekst (en bij nog zoveel meer). In de bovenstaande boeken gaat de auteur dieper in op deze soort reacties, en ruimer : nl. op de rol van de lezer in het literaire communicatieproces. In deze benadering staat niet langer de auteur (anekdotisch-biografische informatie) of de tekst (structuralistische analyse) centraal, maar tracht men uit te gaan van het lezersstandpunt zelf. Een dergelijke, lezersgerichte benadering verdient zeker de aandacht van al degenen die een leerlinggericht (literatuur) onderwijs voorstaan. Het is dan ook een grote verdienste van beide boeken dat er een ernstige poging ondernomen wordt om de vrij recente ontwikkeling binnen de literatuurgemeenschap te projekteren op het literatuuronderwijs. In elk geval een duidelijk signaal, waardoor eens te meer geduid wordt op de traagheid van de didaktiek.

In het eerste boek (1) behandelen de auteurs vrij bondig (80 p.) de voornaamste uitgangspunten van de receptie-esthetika en besteden ze uitgebreid aandacht aan mogelijke toepassingsmogelijkheden. Vooral het deel van G.J. Vis ("Suggesties voor het onderzoek naar lezersreacties, met name in het onderwijs) en van A. Van Asche ("Gevoelservaring van poëzie. Een eksperimenteel-psychologisch onderzoek"). Toch vragen beide bijdragen nog heel wat omzetwerk vooraleer ze bruikbaar zouden zijn in de klas. De basisideeën zijn echter daarom niet minder waardevol. Maar daarover verder meer.

Ook in het tweede boek (2) wordt er expliciet aandacht besteed aan het onderwijs (o.a. "Implicaties van de receptie-esthetika voor de literatuurdidaktiek". - p. 125-133). Dezelfde bemerking als hierboven kan ook hier gelden..

De voornaamste doelstelling van de voorgestelde methode zouden we als volgt kunnen omschrijven : "Ontwikkeling van het vermogen van de recipient (i.c. de lezer-leerling) om eigen gevoelens en gedachten over, en naar aanleiding van, een of meer teksten te verwoorden en, in samenwerking met mederecipienten, kritisch bespreekbaar te maken."

Het grote voordeel van deze benadering is dat vooral de "waarde" die een tekst voor een leerling vertegenwoordigt aandacht krijgt. Wat een veel natuurlijkere literatuur- en lektuurbehandeling is, omdat ze veel direkter gericht is op de "normale receptie" van een literair

werk. Men leert de leerlingen een apparaat te ontwikkelen om hun waardeoordeel en hun ervaring te expliciteren en kommunikatief te maken. Iets wat ongetwijfeld ook ruimer gezien erg belangrijk is.

Tot slot verwijzen we nog naar 2 artikels die een iets konkretere benadering van literatuurvoorstellen, (ook volgens bovengeschetste basis) :

R.T. SEGERS : "Leerlinggericht literatuuronderwijs - een pleonasme ? Over methode om waardeoordelen van leerlingen over literatuur op het spoor te komen". Levende Talen, nov. 1979, 811-822.

R.T. SEGERS en G.J. VIS : "Lezen en lezen is twee. Enkele gedachten over literatuurdidaktiek, gebaseerd op het principe van een receptie-esthetische literatuurbenadering". Levende Talen, nr. 364, sept. 1981; 660-671.

J. UYTENDAELE : "Poëzie in de klas" Werkmap voor Taalonderwijs, nr. 20 - 1981 ; 141- 157.

Luuk Van Waes

3."O, ZIT DAT ZO,..."

"O, zit dat zo, ik dacht dat alle geringde duiven getrouwd waren !"

Een ander klasagenda. Honderd kinderen schreven een boek...Helicon, Leuven, 1981.

Een honderdtal Vilvoordse kinderen uit een basisschooltje in Peutie realiseerden met deze klasagenda waarschijnlijk één van de meest merkwaaardige boeken die de markt rijk is. Niet dat nu plotseling elke inspekteur het traditionele klasagenda naar de prullenmand zal verwijzen- ook al zou dit nog zo geen slecht idee zijn-, maar als alternatief biedt dit boek toch zeker heel wat mogelijkheden.

Eigenlijk is deze klasagenda opgevat als een soort bundeling van brieven, verslagen van het dagelijkse doen-en-laten binnen een school. Een dagboek dat de kinderen van de hele school zorgvuldig bijgehouden hebben en waarin ze de grootste en kleinste gebeurtenissen van elke dag bekend maken.

Wat het boek zo prachtig maakt is de eerlijkheid en het enthousiasme waarmee de kinderen over hun school praten. Het hele werk ademt een tevredenheid uit; het geeft ons een beeld van een school waar kinderen nog dingen echt kunnen ervaren en waar er plaats is voor hun gevoelens. Een greep uit de onderwerpen : de schoolboerderij, een bejaardenproject, brief aan de koning en de koningin...